

NA
STIČIŠČU
DISKRIMINACIJ

PRAKTIČNE
VAJE

Korak naprej

Velikost skupine:

poljubna, prilagojena velikosti prostora

Trajanje:

45–60 min (15 minut za praktični del, 30–45 min za razpravo)

Potrebščine za izvedbo praktične vaje:

- prostor, kjer se udeleženci_ke lahko razvrstijo v vrsto in pomikajo po prostoru
- lepilni trak, vrvica, palica ali podoben predmet, s katerim boste lahko označili ravno izhodiščno linijo
- izjave za mladinskega_o delavca_ko (lahko natisnjene ali na elektronski napravi)
- stoli ali blazine, na katere se udeleženci_ke lahko usedejo med razpravo (opcijsko)

Tip praktične vaje:

skupinska igra

Uporabljene metode:

samostojna refleksija, skupinska refleksija, skupinska razprava

Kaj je namen te praktične vaje? Kaj želi mladinski_a delavec_ka doseči?**Kakšne rezultate lahko pričakuje?**

Namen praktične vaje *Korak naprej* je udeležencem_kam pomagati ozavestiti prednosti (privilegije), ki jih imajo ali nimajo zaradi svojih osebnih okoliščin, kot so spol, narodnost, rasa ali etnična pripadnost, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta ali spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba. Udeleženci_ke razmišljajo o svojih identitetah in življenjskih okoliščinah ter kako te vplivajo na njihova življenja in življenja drugih. Udeležencem_kam pomagajo razumeti, da so identitete prepletene, s tem pa del zapletenih presečišč privilegijev in marginalizacij. Udeleženci_ke bodo spoznali_e, da v družbi obstajajo neenakosti, s tem pa povezani predsodki, stereotipi in diskriminacije. Bolje bodo lahko razumeli_e dinamiko moči. Praktična vaja je priložnost za kritično razmišljanje o naših razlikah in podobnostih. Služi kot dobra začetna točka za nadaljnje pogovore in vaje o presečni diskriminaciji. Za številne udeležence_ke je to lahko prvo spopadanje s tovrstnimi vprašanji, ki se jim navadno ne posveča (dovolj) pozornosti.

Ali veš?

Prednosti in privilegiji igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju in vzdrževanju presečne diskriminacije. Nekatere skupine uživajo določene prednosti in privilegije v družbi. To omogoča, da imajo te skupine več koristi in boljše obravnavanje kot druge skupine. Presečna diskriminacija se pojavlja, ko nekdo trpi zaradi več vrst diskriminacije hkrati. To temelji na rasnih, spolnih, družbenih in drugih znanih razlikah. Prednosti in privilegiji, ki jih uživajo nekatere skupine na račun drugih, lahko poglobijo in zapletajo te oblike diskriminacije.

- **Utrjevanje obstoječih hierarhij moči:** Ljudje, ki imajo družbene, ekonomske ali kulturne privilegije, so pogosto v boljšem položaju, da ohranjajo in utrjujejo svoje položaje moči. To utrjevanje moči lahko vodi v nadaljevanje in poglobitev diskriminacije proti tistim brez takih privilegijev. Na primer, privilegiji, povezani z belo raso, heteroseksualnostjo ali moškostjo, lahko pripomorejo k vzdrževanju sistemskih neenakosti.
- **Neprepoznavanje presečnih bremen:** Ljudje z določenimi privilegiji so lahko slepi za izkušnje in izzive, s katerimi se soočajo tisti brez teh privilegijev. To pomanjkanje zavedanja lahko vodi v neupoštevanje potreb in bojov posameznikov_c, ki se soočajo s presečno diskriminacijo. To še dodatno otežuje njihove boje za enakost in pravičnost.
- **Neenaka porazdelitev virov in priložnosti:** Privilegiji omogočajo nekaterim skupinam boljši dostop do izobraževanja, zaposlitve, zdravstvene oskrbe in drugih pomembnih virov. To ustvarja in pogloblja ekonomske in socialne razlike med skupinami, kar posledično vpliva na posameznike, ki se soočajo s presečno diskriminacijo, saj imajo manj možnosti za izboljšanje svojih življenjskih okoliščin.
- **Ohranjanje statusa quo:** Privilegirane skupine imajo manj motivacije za spremembo obstoječega sistema, saj jim ta sistem koristi. To lahko vodi do aktivnega ali pasivnega odpora proti spremembam, ki bi lahko zmanjšale neenakosti. Takšen odpor otežuje boj proti presečni diskriminaciji in vzdržuje sistemske nepravičnosti.
- **Vpliv na politične in družbene odločitve:** Ljudje s privilegiji imajo pogosto večji vpliv na politične in družbene odločitve. To pomeni, da so lahko politike in prakse, ki se uvajajo, oblikovane tako, da ščitijo ali celo povečujejo njihove privilegije, kar dodatno marginalizira tiste brez takšnih privilegijev.

Za naslavljanje presečne diskriminacije je potrebno priznati in razumeti vpliv privilegijev ter delovati proti sistemu, ki nekatere skupine postavlja v bolj ugoden položaj na račun drugih. To zahteva zavestno prizadevanje za spremembo na individualni, institucionalni in strukturni ravni, vključno s prepoznavanjem lastnih privilegijev ter delovanjem proti neenakostim.

Načrt praktične vaje

- Pred izvedbo praktične vaje pripravite prostor tako, da se bodo udeleženci_ke lahko pomikali_e po prostoru iz skupne začetne točke.
- Udeležence_ke povabite, naj si vzamejo nekaj minut za razmislek o sebi in svojih okoliščinah. Pozovite jih, naj razmišljajo o spodnjih vprašanjih:
 1. *Koliko ste stari?*
 2. *Kakšnega spola ste?*
 3. *Kakšen je vaš ekonomski položaj ali ekonomski položaj vaše družine?*
 4. *Kakšno je vaše versko prepričanje?*
 5. *Kakšno stopnjo izobrazbe imate? Boste ali ste lahko študirali, če ste tako želeli?*
 6. *Ste zaposleni?*
 7. *Kakšno politično prepričanje imate?*
 8. *Kakšna je vaša spolna orientiranost?*
 9. *Kakšne barve kožo imate? Kakšni so vaši lasje? Nosite pokrivalo?*
 10. *Imate morda vidno ali nevidno invalidnost?*
 11. *Morate poleg zase skrbeti še za koga?*
 12. *Kje živite? Je to v mestu, na podeželju? V bogati ali revni soseski? Kakšna je infrastruktura?*
 13. *Pripadate kakšni marginalizirani skupini?*
 14. *Imate migrantsko ozadje?*
- Povabite udeležence_ke, da se v sredini prostora razvrstijo v ravno vrsto. Na tleh z lepilnim trakom, vrvico, palico ali drugim predmetom označite začetno izhodiščno vrsto.
- Pojasnite udeležencem_kam, da se za vsako trditev, ki zanje velja, pomaknejo korak naprej ali nazaj, glede na trditev, ki jo boste prebrali. Če iz kakršnegakoli razloga ne želijo deliti ali razkriti stališča do trditve, lahko ostanejo na mestu.
- Pojasnite udeležencem_kam, naj se med branjem trditev med seboj ne sporazumevajo.
- Začnite brati trditve. Po vsaki prebrani trditvi naredite premor. Udeleženci_ke naj se pomikajo v skladu s prebrano trditvijo. Med branjem trditev ne podajajte dodatnih razlag in ne dovolite interakcije med udeleženci_kami.
- Po prebrani zadnji trditvi povabite udeležence_ke, naj se ozrejo okoli sebe in ocenijo svoj (ne)napredek po prostoru.
- Udeležence_ke povabite v krog na diskusijo. Udeleženci_ke se lahko usedejo na stole ali blazine, tako da jim bo udobno.

- Razpravo lahko vodite s pomočjo spodnjih vprašanj. Bodite pozorni, da vsi udeleženci_ke, ki to želijo, dobijo možnost podajanja mnenja. Med razpravo ne dovolite obsojanj in zasmehovanja položaja drugih.

Vprašanja za razpravo:

1. Zakaj so nekateri zadaj, drugi pa spredaj?
2. Vas je položaj katerega_e od udeležencev_k presenetil?
3. Kako ste se počutili_e tisti zadaj, ko so drugi_e stopili_e naprej?
4. Kako ste se počutili_e tisti_e, ki ste stopali_e pred drugimi?
5. Katera trditev vam je dala največ misliti?
6. Če bi lahko dodali trditev, kakšna bi bila?
7. Ste odkrili kaj novega o sebi? Imate privilegij, ki se ga do sedaj niste zavedali?
8. Kaj si želite, da bi ljudje vedeli o eni od vaših identitet, situacij ali pomanjkljivosti, zaradi katerih ste naredili korak nazaj?
9. Kako lahko slišimo glasove drug drugega, ne glede na to, kje smo?
10. Razdalja med udeleženci simbolizira številne dejanske razdalje ali neenakosti v skupnostih. Katere so te razdalje (socialno-ekonomske, kulturne, podeželske/ mestne, politične, spolne, statusne itd.)?

Trditve

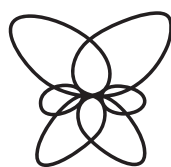
1. Naredite korak naprej, če imate svetle lase (testno vprašanje).
2. Naredite korak naprej, če ste imeli_e ali boste imeli_e možnost dokončati srednješolsko izobraževanje.
3. Naredite korak naprej, če ste imeli_e ali boste imeli_e možnost dokončati študij, če ste tako želeli_e.
4. Naredite korak naprej, če vaša družina podpira vaš življenjski slog.
5. Naredite korak naprej, če vaša družina ali okolica podpira ali bi podpirala izbranega partnerja_ko.
6. Naredite korak naprej, če ste se rodili v Sloveniji.
7. Naredite korak naprej, če se lahko gibljete brez strahu pred spolnim napadom.
8. Naredite korak naprej, če se ponoči po mestu lahko sami gibljete.
9. Naredite korak naprej, če so vaši starši imeli le eno službo in niso potrebovali dodatnih zaposlitev.
10. Naredite korak naprej, če vam nikoli ni bilo treba spreminjati svojega govora, kretenj ali mimike v javnosti.
11. Naredite korak naprej, če vas ni bilo sram zaradi stanovanja, avtomobila ali oblačil vaše družine.
12. Naredite korak naprej, če ste (ali bi lahko) šli vsako leto na dopust v tujino.
13. Naredite korak naprej, če lahko naklonjenost svojemu romantičnemu partnerju izkazuje v javnosti brez strahu pred posmehom ali nasiljem.
14. Naredite korak naprej, če se lahko poročite s svojim_o partnerjem_ko.
15. Naredite korak naprej, če v javnosti niste deležni žalitev, grdih pogledov ali zasmehovanja zaradi svojih verskih prepričanj.

16. Naredite korak naprej, če vas ne skrbi, da boste imeli dovolj hrane v naslednjih mesecih.
17. Naredite korak naprej, če se lahko sami odločite, kdaj in koliko otrok boste imeli.
18. Naredite korak naprej, če ste med odraščanjem v družini govorili slovensko.
19. Naredite korak naprej, če je za vaše verske praznike dela prost dan.
20. Naredite korak naprej, če vas nikoli niso ustražovali ali se iz vas norčevali na podlagi nečesa, česar ne morete spremeniti.
21. Naredite korak naprej, če ste prepričani, da bi vam starši lahko finančno pomagali ali vas podprli, če bi se znašli v finančni stiski.
22. Naredite korak naprej, če ste brez vidne invalidnosti.
23. Naredite korak naprej, če lahko delate napake in ljudje vašega vedenja ne bodo pripisovali napakam v vaši rasni skupini.
24. Naredite korak naprej, če lahko delate napake in ljudje vašega vedenja ne bodo pripisovali napakam vašega spola.
25. Naredite korak naprej, če so vaši starši poročeni.
26. Naredite korak naprej, če vam nikoli niso diagnosticirali invalidnosti, duševnih motenj ali kroničnih bolezni.
27. Naredite korak naprej, če nikoli niste bili odvrnjeni od dejavnosti ali niste bili izključeni zaradi svojega družbenega razreda, narodnosti, spola, invalidnosti, spolne usmerjenosti, spolne identitete ali spolnega izraza.
28. Naredite korak naprej, če se dobro počutite glede tega, kako so vaše identitete prikazane v medijih ali skupnosti, v kateri živite.
29. Naredite korak naprej, če živite v družini, značilni za okolje (oče, mama, otroci).
30. Naredite korak naprej, če menite, da so vaš jezik, vera in kultura v družbi, v kateri živite, spoštovani.
31. Naredite korak naprej, če lahko brez cenzure obiščete ali uporabite katerokoli spletno stran.
32. Naredite korak naprej, če ste prepričani, da bi vas na podlagi vaših sposobnosti in kvalifikacij zaposlili na delovnem mestu.
33. Naredite korak naprej, če ob težavah nikoli ne bi dvakrat premislili, preden bi poklicali policijo.
34. Naredite korak naprej, če lahko obiščete zdravnika, kadarkoli se vam zdi, da je to potrebno.
35. Naredite korak naprej, če lahko svobodno izražate svoja čustva.
36. Naredite korak naprej, če si lahko kupite nova oblačila ali greste na pijačo s prijatelji, kadar si to želite.
37. Naredite korak naprej, če nobeden od staršev ni bil odpuščen ali brezposeln po lastni izbiri.
38. Naredite korak naprej, če živite v demokratični državi.
39. Naredite korak naprej, če lahko v svoji lokalni trgovini kupite obliže, puder ali hlačne nogavice v barvi svoje kože in izdelke za svoj tip las.
40. Naredite korak naprej, če vam nikoli ni bilo neprijetno zaradi slišane šale ali izjave, povezane z vašo raso, narodnostjo, spolom, videzom ali spolno usmerjenostjo.

Nasveti za mladinskega_o delavca_ko

- Izvedba praktične vaje je najbolj optimalna takrat, ko je na voljo dovolj prostora za vse udeležence_ke. Za boljše rezultate razprave priporočamo, da se jo izvaja v skupini do 20 udeležencev_k. Tako dobijo vsi_e udeleženci_ke možnost, da izrazijo svoja mnenja.
- Če imate večjo skupino, jo poskusite razdeliti v manjše skupine in vajo izvedite ločeno za vsako skupino posebej.
- Če razdelitev v manjše skupine ni mogoča, podaljšajte čas, namenjen razpravi. Večja kot je skupina, več časa namenite razpravi. S tem boste omogočili, da bodo slišana vsa mnenja.
- Praktična vaja je zasnovana za eno šolsko uro. Če je le mogoče, priporočamo, da zanjo porabite dve šolski uri. Dodaten čas namenite poglobljeni razpravi.
- Navedena vprašanja za razpravo so zgolj v pomoč in orientacijo. Spodbujamo vas, da dodate svoja, predvsem pa, da se odzivate na komentarje udeležencev_k.
- Bodite pozorni, da morda kateri_a od udeležencev_k ni veren_na in bo pri trditvi št. 19 morda v dvomih, ali narediti korak naprej ali ne. V razpravi lahko to tudi naslovite – na primer z vprašanjem, kako so se odločili v tem primeru, kako gledajo na verske praznike, ko sami niso verni in podobno.

NA STIČIŠČU DISKRIMINACIJ

Delovni list je del e-usposabljanja Presečna diskriminacija v mladinskem delu, ki ga je pripravil Forum za enakopraven razvoj v sodelovanju s projektnimi partnerji Zavod Global, Nosotras Onlus in Asociația Pro Democratia. Financirala Evropska unija. Vendar so izražena stališča in mnenja zgolj stališča in mnenja avtorjev_ic in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Nacionalne agencije. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti Nacionalna agencija.